

INFORMACIJA TĖVAMS

KAIP ELGTIS, KAI VAIKAS PATIRIA PATYČIAS?

Vaikai gali įvairiausiais būdais vieni iš kitų tyčiotis, kabinėtis, skaudinti vienas kitą

- **Tiesioginės patyčios** – kai vaikas yra atvirai puolamas, užgauliojamas savo bendraamžių, pvz., *vaikas yra stumdomas, pravardžiuojamas, jam grasinama...*
- **Netiesioginės patyčios**, kai vaikas skaudinamas nenaudojant tiesioginės agresijos. *Tai vaiko atstūmimas nuo grupės, ignoravimas, nebendravimas su juo, neapykantos prieš vaiką kurstymas.*
- **Žodinės patyčios** – kai vaikas yra skaudinamas, užgauliojamas žodžiu ir užrašais. *Tai gali būti prasivardžiavimas, gąsdinimas, pašaipios replikos apie žmogaus kūną ir pan.*
- **Fizinės** – tai užgauliojimas veiksmais: *pargriovimas, įspyrimas, stumdymas, daiktų gadinimas ir atiminėjimas ir pan.*

PATYČIAS VAIKAI PATIRIA:

- tarp vaikų;
- tarp šeimos narių;
- iš artimųjų, giminių, mažai pažįstamų asmenų.

POŽYMIAI, BYLOJANTYS APIE PATIRIAMAS PATYČIAS:

- grįžta iš mokyklos su sugadintais daiktais, praradę kokį nors daiktą ar pinigus;
- turi mėlynių, įdrėskimų ar panašių žymių;
- iš namų į mokyklą ėmė vaikščioti kitu keliu;
- nenori eiti į mokyklą be jokios aiškios priežasties;
- grįžę iš mokyklos būna irzlūs, nuliūdęs ar neįprastai emociingas;
- sutrikęs miegas ir apetitas.

KO TĖVAI GALI IŠMOKYTI VAIKUS, KAD APSISAUGOTŲNUO PATYČIŲ?

- Jei vaikas papasakoja Jums, kad patiria bendraamžių patyčias, pirmiausiai išklausykite jį. Leiskite vaikui išpasakoti viską, kas jam nutiko.
- Pasakodamas apie bendraamžių patyčias vaikas gali laikyti save skundiku. Būtinai pasakykite savo vaikui, kad jis gerai padarė, papasakodamas Jums apie tai.
- Drąsinkite vaikus kalbėti apie tai, kas nesiseka, nes tai leis vaikui žinoti, kad tėvai myli ir priima tokį, koks yra, nepaisant kas būtų nutikę.
- Nekaltinkite vaiko dėl patiriamų patyčių, sakydami: „Pats esi kaltas dėl to...“ Vaikai nėra kalti dėl to, kad iš jų tyčiojasi.
- Padėkite vaikui atskirti tinkamus ir netinkamus poelgius.
- Būkite vaikui tuo suaugusiu žmogumi, kuriam galėtų pasipasakoti apie patiriamą skriaudą. Pasakykite, kad turi papasakoti suaugusiam, kuriuo pasitiki.
- Mokykite savo vaiką pasakyti “Ne” ir “Stop” ir dėl to nesijausti nejaukiai.
- Mokykite vaiką nusistatyti ribas.
- Aptarinėkite, analizuokite situacijas, kurios aprašomos laikraščiuose, jūsų vaiko mokykloje. Mokykite vaiką kiekvienoje situacijoje atrasti po 3-5 galimus sprendimo – atsako į smurtaujančių elgesį modelius.
- Padėkite vaikams užpildyti sąrašą, kuris gali praversti tada, kai vaikas pasijaučia nesaugus (pvz. trys draugai, kuriais galiu pasitikėti; trys suaugę žmonės mokykloje, kuriais galiu pasitikėti; trys šeimos nariai, kuriais galiu pasitikėti; žaislai ar dienoraštis – kuo galiu pasitikėti).

PAGYRIMAS VAIKUI

Geras komplimentas tinkamoje vietoje tinkamu laiku daro stebuklus, nes šioje planetoje nerasite nė vieno, kuris nenorėtų būti pagerbtas, mylimas ir reikalingas.

Kada sakomas pagyrimas?

♣ Kai darbas yra vienodas (*grindų plovimas, kilimų siurbimas, daržo laistymas*) ir atliekamas užimant ne mažai laiko, pagyrimą sakome, kai atlikta jau du trečdaliai darbo. (*Dukryte, kaip puikiai tau sekasi padėti mamytei! Bus labai švarios grindys!*) Būtent tokiu momentu pasakytas pagyrimas uždega vaiką pasisemti daugiau kantrybės ir mokosi pagyrimą sulyginti su darbo rezultatu, t.y. įvertinti savo darbą.

♣ Kai vaiko darbas susideda iš kelių dalių (*gėlių persodinimas, pyrago kepimas*), vaiką giriame, kai darbas jau atliktas, nes taip vaikas mokomas susikaupimo, dėmesio koncentravimo, eiliškumo, užbaigtumo.

Kokie pagyrimai sakomi, kai vaikas dirba ar mokosi?

- Valio! Tau pavyko!
- Kaip tau smagu!
- Kaip puikiai padarei (parašei raides)!
- Bus šaunu!
- Nepavyko? Gal puikiai pavyks kitą kartą? Nenusimink!
- Oho! Kaip nuostabu!
- Kaip smagu kartu su tavimi dirbti! ir kt.

KUR KREIPTIS PAGALBOS?

Sumažinti ar sustabdyti patyčias – ne vieno žmogaus jėgoms. Efektyviam šios problemos sprendimui reikalingas aktyvus pedagogų, mokyklos administracijos, tėvų ir mokinių įsitraukimas.

Mokykite savo vaiką ieškoti pagalbos. Nelikite smurto ir patyčių situacijoje vieni, pasinaudokite siūloma pedagogine, psichologine bei socialine pagalba mokykloje ir už jos ribų.

Jeigu smurtas, patyčios patiriamos mokykloje praneškite apie tai:

- *klasės auklėtojai,*
- *psichologei,*
- *socialinei pedagogei,*
- *dir. pavaduotojai ugdymui ar direktorei.*

Jeigu vaikas smurtą, patyčias patiria kitoje aplinkoje – kreipkitės į specialistus ir gausite reikalingą informaciją:

- *Kauno pedagoginė psichologinė tarnyba – 837 423284*

Pagalba nemokamais telefonais:

- *Vaikų linija – 116 111*
- *Kauno psichologinė pagalba – 8 800 76260*
- *Kauno jaunimo linija – 8 800 7727*
- *Lietuvos vaikų teisių gynimo organizacija „Gelbėkit vaikus“ – 8 800 29111*

Parengė: soc. pedagogė Dovilė Stankevičiūtė, psichologo asist. Loreta Stanaitienė
2012-03-19

Šaltiniai: www.jaunimo-centras.lt
www.neuromedicina.lt
www.bepatyciu.lt

Bulotaitė, L., Pivorienė, R. V., Strulienė, N. *Drauge su vaiku*. Psichologo patarimai tėvams. Vilnius: 2001